

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. ลักษณะของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านตัวเด็ก ครอบครัว และโรงเรียน
2. ลักษณะที่สามารถจำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
3. การปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

วิธีดำเนินการวิจัย มีกระบวนการในการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาลักษณะของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในด้านตัวเด็ก ครอบครัว และโรงเรียน ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกจากนักเรียนที่มีคุณสมบัติครบทั้ง 3 ข้อ คือ
  - 1.1 ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2532 ได้ในคณะ แพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และอักษรศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ โดยติดอันดับ 5 % บนสุด ของประเทศ
  - 1.2 มีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ต่ำกว่าระดับ 3.5
  - 1.3 อาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายลงความเห็นว่าเป็นนักเรียน เรียนดี
 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 186 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้
  - 2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทางครอบครัว จะถามเกี่ยวกับระดับ การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา จำนวนพี่น้องในครอบครัว ซึ่งมีลักษณะแบบให้ เลือกตอบและเติมข้อความ

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริม และให้เวลาบุตร และการกำหนดเป้าหมายในชีวิตให้แก่บุตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 72 ข้อ มีค่าความเที่ยง 0.75

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ มีค่าความเที่ยง 0.81

2.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยของการเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ มีค่าความเที่ยง 0.69

2.5 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของเพื่อนสนิท มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 47 ข้อ มีค่าความเที่ยง 0.76

2.6 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เวลาในวันธรรมดาและวันหยุด มีลักษณะเป็นแบบเติมจำนวนเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ใน 1 วัน

2.7 แบบทดสอบสมรรถภาพทางสมองขั้นสูง (Advance Progressive Matrices) ของ J.C.Raven ซึ่งเป็นแบบทดสอบมาตรฐาน

2.8 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการในโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.1 - 2.7 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 150 ชุด

ครั้งที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.8 จำนวน 34 โรงเรียน

4. วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistical Package for The Social Science X) เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแจกแจงหาค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาลักษณะที่สามารถจำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือก จากนักเรียนที่มีคุณสมบัติครบทั้ง 2 ข้อ คือ
    - 1.1 ไม่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2532
    - 1.2 มีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่เกินระดับ 2
  2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือชุดเดียวกับที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1
  3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 2 ครั้ง คือ
    - ครั้งที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดย
ใช้เครื่องมือในข้อ 2.1 - 2.7 ของการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ให้ได้แบบสอบถาม 150 ชุด
    - ครั้งที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียน
ที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.8 ของการวิจัย
ขั้นตอนที่ 1 จำนวน 46 โรงเรียน
  4. วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistical Package for The Social Science X) เพื่อวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) สำหรับตัวแปรต่อเนื่อง และวิเคราะห์โดยวิธีไคสแควร์ (Chi-Square) สำหรับตัวแปรที่ไม่ต่อเนื่อง
- ขั้นตอนที่ 3 ศึกษากรณีกฎกับผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 9 คน ซึ่งดำเนินการดังนี้
1. กรณีศึกษา เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจากคณะแพทยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะละ 3 คน โดยเลือกจากผู้มีคะแนนสอบคัดเลือกสูงที่สุดตามลำดับลงมา ในแต่ละคณะดังกล่าว และเต็มใจและพร้อมที่จะเป็นกรณีศึกษา
  2. เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย
    - 2.1 แบบสัมภาษณ์กรณีศึกษา บิดามารดา และอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของกรณีศึกษา โดยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 มาเป็นกรอบแนวคิด (conceptual framework) ในการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์
    - 2.2 หัวข้อการเขียนประวัติชีวิต
  3. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้
    - 3.1 ติดต่อกับกรณีศึกษาเพื่อแนะนำตัวและสร้างความสัมพันธ์
    - 3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษา โดยให้กรณีศึกษาเขียนประวัติชีวิตสัมภาษณ์กรณีศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ บิดามารดา ตลอดจนญาติพี่น้อง เพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษาของกรณีศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย บันทึกเทปตลอดการสัมภาษณ์ ถอดเทปการสัมภาษณ์ และตรวจสอบข้อมูลที่ได้ตลอดเวลา

3.3 นำข้อมูลของกรณีศึกษาแต่ละคนมาอ่าน เพื่อจัดทำดัชนี (index) ตามกรอบแนวคิด (conceptual framework) แล้วนำมาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และเรียบเรียงเป็นประวัติชีวิตของกรณีศึกษาแต่ละคน

3.4 นำข้อมูลของกรณีศึกษาทั้งหมดซึ่งจัดทำดัชนี (index) แล้ว มาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ สร้างข้อสรุป แล้วนำไปสังเคราะห์กับผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เสนอเป็นการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีดังนี้

1. ด้านตัวเด็ก

1.1 เพศ กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทั้งชายและหญิง เป็นชายร้อยละ 52.67 เป็นหญิงร้อยละ 47.33

1.2 อายุ กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีอายุกระจายตั้งแต่ 15 ปี ถึง 20 ปี แต่ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.99 มีอายุ 17 ปี

1.3 ระดับสติปัญญา กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีระดับสติปัญญาสูงกว่าปกติ โดยอยู่ในระดับฉลาดเป็นเยี่ยมร้อยละ 40 ฉลาดกว่าปกติร้อยละ 36.67

1.4 แบบการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแบบการเรียนรู้ คือ ไม่ชอบให้มีเสียงอะไรมารบกวนในขณะที่ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ สถานที่ที่ชอบอ่านหนังสือหรือเขียนหนังสืออาจเปลี่ยนแปลงได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นที่สำหรับทำงาน มีความกระตือรือร้น ความเฝ้ารอพยายามและความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียน ชอบทำงานหรือศึกษาค้นคว้าวิชาเรียนด้วยตนเองหรือบางทีก็ศึกษาค้นคว้ากับเพื่อน และไม่ชอบให้มีผู้ใหญ่อยู่ใกล้ ๆ เวลาทำงาน จำสิ่งที่เห็นและสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติหรือทดลองด้วยตนเองได้ดีที่สุด จำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีที่สุดในตอนค่ำและทำต่อจนดึก และชอบนั่งทำการบ้านจนเสร็จแล้วถึงจะไปทำสิ่งอื่นต่อ

1.5 นิสัยการเรียน กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยการเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการวางแผน นิสัยที่ปฏิบัติบ่อยคือ การนำเครื่องเขียน อุปกรณ์การเรียน ตำราเรียน มานั่งอ่านทุกวัน และก่อนจะลงมือทำงานที่ครูมอบหมายให้จะจัดเรียงเรียงและแยกประเภทของงาน พร้อมทั้งทำความเข้าใจเรื่องที่ต้องการจะทำให้เข้าใจแจ่มแจ้งเสียก่อน ตลอดจนสามารถวางแผนการตอบคำถามของข้อสอบได้ดีและคิดได้อย่างแจ่มแจ้ง

ภายในระยะเวลาอันสั้น ด้านวิธีการทำงานเกี่ยวกับการเรียน นิสัยที่ท่าบอย คือ ในขณะที่อ่านหนังสือ จะทำเครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ บทเรียนที่ยาก ถ้าไม่เข้าใจจะไม่ยอมให้ผ่านไป จะอ่านซ้ำหลาย ๆ ครั้งจนเข้าใจ ในระหว่างเรียนจะจดงานให้ทันไม่เว้นว่างไว้แล้วไปขอจดจากเพื่อนตอนใกล้สอบ และจดส่วนที่สำคัญเสมอ เวลาทำข้อสอบจะทำข้อสอบอย่างระมัดระวัง และตรวจทานก่อนผ่านไปทีละข้อ ก่อนจะส่งกระดาษคำตอบก็จะใช้เวลาประมาณ 2-3 นาทีเพื่อตรวจทานก่อน และจะรีบซักถามครูหรือค้นหาคำตอบที่เป็นปัญหาหรือตอบไม่ได้ หลังจากสอบเสร็จแล้ว นิสัยที่ปฏิบัติมานาน ๆ ครั้ง คือ การลอกข้อความที่อาจารย์สอนมากเกินไปจนไม่ได้ฟังคำอธิบาย และการลอกการบ้านหรือรายงานของเพื่อนเมื่อไม่เข้าใจหรือทำไม่ได้ ด้านความตั้งใจนิสัยที่ปฏิบัติบอย คือ แม้จะไม่ชอบวิชาใดวิชาหนึ่งก็จะพยายามตั้งใจเรียน เมื่อสอบให้ได้คะแนนดี และเมื่อผลงานที่ทำได้รับการตำหนิหรือวิจารณ์ ก็จะพยายามทำให้ดีขึ้น นิสัยที่ปฏิบัติมานาน ๆ ครั้ง คือ คุยกับเพื่อน ทำงานอื่นหรือรับประทานขนม ในขณะที่อาจารย์สอน ด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา สิ่งที่ปฏิบัติบอย คือ ไปโรงเรียนแต่เช้าและเข้าห้องเรียนทันเวลาเสมอ และไม่ทำงานอื่นมากเกินไปจนละเลยการทำการบ้าน

1.6 การคบเพื่อน กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีเพื่อนสนิทที่มีลักษณะร่าเริงและเป็นกันเอง มีความจริงใจ มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือ รักความเจริญก้าวหน้า มีมนุษยสัมพันธ์ คุยสนุกตลกขบขัน มีความรับผิดชอบ ฉลาดและมีไหวพริบดี สนใจการเรียน มีเหตุผล มองโลกในแง่ดี เรียนเก่ง กระตือรือร้น เปิดเผย มีความมั่นใจในตนเอง นุดจริงทำจริง กล้าแสดงออก ชอบเล่นกีฬา ร้องเพลงหรือเล่นดนตรีและมีระเบียบในตนเอง และลักษณะนิสัยที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ก้าวร้าว และชอบเล่นการพนัน

1.7 การใช้เวลา กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะใช้เวลาในวันธรรมดาเพื่อการนอน 6.84 ชั่วโมง ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ 2.56 ชั่วโมง นึกผ่อน 2.38 ชั่วโมง ช่วยงานบ้าน 0.77 ชั่วโมง รับประทานอาหาร 1.36 ชั่วโมง อาบน้ำแต่งตัว 0.79 ชั่วโมง และเดินทางไปและกลับโรงเรียน 1.76 ชั่วโมง ส่วนในวันหยุดจะใช้เวลาในการนอน 8.56 ชั่วโมง ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ 3.80 ชั่วโมง นึกผ่อน 5.72 ชั่วโมง ช่วยทำงานบ้าน 1.77 ชั่วโมง รับประทานอาหาร 1.83 ชั่วโมง อาบน้ำแต่งตัว 0.91 ชั่วโมง

2. ด้านครอบครัว

2.1 การศึกษาของบิดามารดา บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีระดับการศึกษากระจายตั้งแต่ต่ำกว่าประถมศึกษาจนกระทั่งจบปริญญาเอก บิดาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 24.67 มารดาส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับประถมศึกษา คือ ร้อยละ 30.67

2.2 อาชีพ บิดามารดามีอาชีพกระจายอยู่หลายอาชีพ บิดาส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนตัว มีร้อยละ 52.67 รองลงมาประกอบอาชีพรับราชการ มีร้อยละ 30.67 มารดาส่วนใหญ่จะทำหน้าที่แม่บ้าน มีร้อยละ 39.99 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนตัว มีร้อยละ 31.33 และบิดามารดาจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.67

2.3 จำนวนบุตร บิดามารดาจะมีบุตรกระจายตั้งแต่ 1 คนจนถึง 8 คน ส่วนใหญ่จะมีบุตร 3 คน ซึ่งมีร้อยละ 26.88 รองลงมาคือมีบุตร 2 คน ซึ่งมีร้อยละ 20.63 และที่น้อยที่สุดคือมีบุตร 8 คน ซึ่งมีร้อยละ 1.88 สำหรับลำดับที่การเกิดผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนใหญ่จะเป็นบุตรคนแรก ซึ่งมีร้อยละ 40.67

2.4 การอบรมเลี้ยงดู บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรน้อยที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และปฏิบัติที่น้อยที่สุด คือ แบบปล่อยปละละเลย และแบบลงโทษทางกาย ส่วนการให้เวลาและส่งเสริมบุตรเกี่ยวกับการเรียน การกำหนดเป้าหมายชีวิตให้บุตร จะมีการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย

3. ด้านโรงเรียน

3.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียน โรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.44 จะมีการจัดนิทรรศการวิชาการ จัดส่งนักเรียนไปแข่งขันตอบปัญหาวิชาการกับโรงเรียนอื่น เชิญวิทยากรที่มีความรู้ในสาขาต่าง ๆ มาบรรยายเพิ่มเติม จัดห้องสมุด

3.2 การจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กเก่งหรือเด็กที่เก่งเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง โรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเรียนในระดับมัธยมศึกษา มีการจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กเก่งหรือเด็กที่เก่งเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง ร้อยละ 27.78

3.3 การจัดชั้นเรียนพิเศษ โรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเรียนในระดับมัธยมศึกษา จะจัดนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไว้ห้องเดียวกัน ร้อยละ 8.33

ผลการวิจัยตอนที่ 2 ลักษณะที่สามารถจำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มี 46 ลักษณะ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ระดับสติปัญญา
2. เพื่อนมีมนุษยสัมพันธ์

3. นิสัยการเรียน
4. เพื่อนมีความจริงใจ
5. การศึกษาของบิดา
6. เพื่อนเรียบร้อย สงบเสงี่ยม
7. แบบการเรียนรู้อันชอบศึกษากับเพื่อนเป็นกลุ่ม
8. แบบการเรียนรู้อันไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนระหว่างอ่านหนังสือ หรือทำการบ้าน
9. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
10. แบบการเรียนรู้อันชอบอ่านหรือเขียนหนังสือที่โต๊ะสำหรับทำงาน
11. เพื่อนชอบเล่นการพนัน
12. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม
13. การกำหนดเป้าหมายชีวิตลูก
14. เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมการศึกษาวันหยุด
15. เพื่อนชอบถ่อมตน
16. เพื่อนพูดจริง ทำจริง
17. แบบการเรียนรู้อันจำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีเมื่อศึกษาตอนเที่ยง
18. เพื่อนมีความมั่นใจในตนเอง
19. เพื่อนร่าเริงและเป็นกันเอง
20. เพื่อนชอบเที่ยวเตร่
21. เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมการศึกษาวันธรรมดา
22. เพื่อนมีความรับผิดชอบ
23. เพื่อนรักความเจริญก้าวหน้า
24. เพื่อนหัวดี
25. เพื่อนชอบนินทา
26. เวลาที่ใช้พักผ่อนวันธรรมดา
27. เพื่อนฉลาดและมีไหวพริบดี
28. แบบการเรียนรู้อันชอบศึกษาค้นคว้าวิชา เรียนกับเพื่อนคนเดียว
29. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง
30. เพื่อนชอบเพื่อน
31. เพื่อนชอบแยกตัว
32. เวลาที่ช่วยทำงานบ้านวันธรรมดา
33. เพื่อนเปิดเผย

34. เพื่อนมีเล่ห์เหลี่ยม
35. แบบการเรียนรู้ที่จำสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติหรือทดลองด้วยตนเอง
36. เพื่อนมีระเบียบวินัยในตนเอง
37. แบบการเรียนรู้ที่ชอบศึกษาค้นคว้าวิชาเรียนด้วยตนเอง
38. เวลาที่ใช้พักผ่อนวันหยุด
39. แบบการเรียนรู้ที่ชอบนั่งทำการบ้านจนเสร็จแล้วจึงลุก
40. ลำดับที่การเกิด
41. แบบการเรียนรู้ที่จำสิ่งที่เขียนได้ดี
42. แบบการเรียนรู้ที่จำสิ่งที่ได้ยินได้ดี
43. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
44. เพื่อนมองโลกในแง่ดี
45. เพื่อนเจียมขริม
46. เวลานอนวันหยุด

จากลักษณะทั้ง 46 ลักษณะ ลักษณะที่มีอำนาจจำแนกกลุ่มได้สูงมี 14 ลักษณะ โดยลักษณะที่มีแนวโน้มว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีในระดับสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มี 6 ลักษณะ คือ ระดับสติปัญญา นิัยการเรียนรู้ การคบเพื่อน มีความจริงจัง ระดับการศึกษาของบิดา มีแบบการเรียนรู้ที่ไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนระหว่างทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ และเวลาที่ใช้ทำกิจกรรมการศึกษารวันหยุด

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

1. แบบการเรียนรู้ ในขณะที่อ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบจะไม่เปิดวิทยุหรือโทรทัศน์และพยายามไม่ให้สิ่งต่าง ๆ มารบกวนในการทำการบ้าน จะพยายามทำจนเสร็จแล้วจึงลุกไปทำสิ่งอื่น
2. นิัยการเรียนรู้ที่ดี เข้าห้องเรียนทันเวลาเสมอ และนำเครื่องเขียน อุปกรณ์การเรียน และตำราเรียนมาพร้อมทุกวัน ตั้งใจเรียนและสร้างสมาธิให้แก่สิ่งที่เรียนโดยการคิดตาม เนื้อหาที่ไม่เข้าใจต้องรีบทำความเข้าใจไม่ปล่อยให้ผ่านไป ทำการบ้านสม่ำเสมอและทำด้วยตนเองเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ขณะอ่านหนังสือควรทำเครื่องหมายแสดงส่วนที่สำคัญ หรือเขียนสรุปย่อเป็นความเข้าใจตนเอง หรือจับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านให้ได้ สร้างคำถามจากสิ่งที่อ่าน และตอบคำถามที่สร้างขึ้น วางแผนการอ่านหนังสือและอ่านหนังสือให้จบทุกวิชาอย่างน้อยหนึ่งรอบก่อนสอบ และอ่านหนังสือนอกเหนือจากที่อาจารย์สอนเพื่อให้ได้ความรู้กว้าง ทำข้อสอบอย่างระมัดระวัง หลังสอบควรรีบซักถามเพื่อนหรืออาจารย์ เพื่อค้นหาคำตอบที่เป็นปัญหา และพยายามรักษาระดับการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

3. การคบเพื่อน เพื่อนสนิทของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะฉลาด มีเชาวน์ดี รับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตนเอง รักความเจริญก้าวหน้า จริงใจ ชอบถ่อมตน ร่าเริงและเป็นกันเอง สนใจการเรียน ใฝ่หาความรู้

4. การใช้เวลา กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะใช้เวลา ดังนี้
วันธรรมดา ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือประมาณวันละ 3 ชั่วโมง พักผ่อน
หย่อนใจ เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ เล่นดนตรี เดินเล่น ออกกำลังกาย ฯลฯ ประมาณ
วันละ 3 ชั่วโมง นอนประมาณวันละ 7 ชั่วโมง

วันหยุด ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือประมาณวันละ 4-5 ชั่วโมง พักผ่อนหย่อน
ใจประมาณวันละ 7 ชั่วโมง นอนประมาณวันละ 8-9 ชั่วโมง

5. การอบรมเลี้ยงดู บิดามารดาของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะใช้วิธี
อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบให้ความคุ้มครอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านตัวเด็ก

1.1 อายุและระดับสติปัญญา กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมี
อายุกระจายตั้งแต่ 15-20 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.99 มีอายุ 17 ปี ซึ่งน้อยกว่าอายุเกณฑ์
มาตรฐาน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.99 มีอายุน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ในขณะที่
ผู้มีอายุมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานมีเพียงร้อยละ 4 (เกณฑ์มาตรฐานของนิสิตระดับอุดมศึกษาปีที่ 1
คือ 18 ปี) และกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่ร้อยละ 76.67 มีสติปัญญา
อยู่ในระดับสูงกว่าปกติ และจากผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม พบว่า ระดับสติปัญญา เป็นตัวแปร
ที่มีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐานสูงที่สุด ซึ่งแสดงว่าระดับสติปัญญาเป็นลักษณะที่จำแนกกลุ่ม
ตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำได้ดีที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนสูงจะมีระดับสติปัญญาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ และ
จากประวัติชีวิตของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 9 คน กรณีศึกษาทั้ง 9 คนส่วนใหญ่มีผลการเรียน
ดีตลอดตั้งแต่อยู่ชั้นประถมศึกษา มีผลการเรียนหรือคะแนนวิชาต่าง ๆ สูงสุดในชั้น ได้รับเลือกให้
เป็นตัวแทนโรงเรียนไปตอบปัญหา ได้รับรางวัลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนดี บางคนมีประวัติเคย
เป็นหัวหน้าชั้น รองหัวหน้าชั้น หรือรองประธานชมรมและเพื่อนมักจะนำปัญหามาให้ช่วยคิด ในวัย
เด็กจะแสดงพฤติกรรมที่เด่นกว่าพี่น้อง เช่น สนใจสิ่งแวดล้อมและพยายามให้มารดาตอบคำถามสิ่ง
ที่ตนสนใจ สอนอะไรเพียงครั้งสองครั้งก็ทำได้ มีความจำดี คิดอะไรได้ไว ชอบอ่านหนังสือ
หรือเมื่ออยู่ที่โรงเรียนเวลาฟังอาจารย์สอนแล้วสามารถถ่ายทอดให้เพื่อนได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับ
ลักษณะของเด็กเก่งตามผลการวิจัยของเทอร์แมน (Terman) แอนเจโล (Angelo 1984 :

3655-A) และตามการรวบรวมของอับราฮัม (Abraham 1957 : 24-27) และ U.S. Office of Gifted and Talented และ Council for Exceptional Children (Clending and Davies, 1980 : 13-15) ที่ว่าเด็กเก่งส่วนใหญ่จะมีสติปัญญาสูงกว่าเด็กปกติอย่างมีนัยสำคัญ มีความสามารถทางสมองสูงมีผลการเรียนดีเด่น มีอายุสมองสูงกว่าอายุจริง เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กทั่ว ๆ ไป มีความสามารถในการเป็นผู้นำ มีความสามารถในการสังเกตสูง ชอบถามคำถาม อยากรู้อยากเห็น มีความจำดี จำได้นาน คิดได้เร็วและมาก

1.2 แบบการเรียนรู จากการศึกษาวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะชอบแบบการเรียนรูที่ไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนระหว่างทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ และชอบนั่งทำการบ้านจนเสร็จแล้วจึงลุก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กริกส์ และ ฟไรท์ (Griggs & Price 1980 : 6) ดันน์ และฟไรท์ (Dunn & Price 1980 : 33-36) เด็กเก่งจะชอบความเงียบ และมีความเพียรพยายามมากกว่าเด็กไม่เก่ง และจากผลการศึกษารายกรณี กรณีศึกษา 5 คน จะไม่เปิดวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่อ่านหนังสือหรือทำการบ้าน ส่วนอีก 4 คน จะเปิดวิทยุหรือโทรทัศน์บ้างในขณะที่อ่านหนังสือหรือทำการบ้าน แต่เมื่อต้องใช้สมาธิในการสอบ กรณีศึกษาทั้ง 9 คน จะไม่เปิดวิทยุหรือโทรทัศน์เลย และขอไม่ให้คนในบ้านรบกวน หรือเปลี่ยนเวลานอนและเวลาอ่านหนังสือ เช่น ดูหนังสือตลอดทั้งคืนเมื่อต้องการความเงียบแล้วมานอนตอนเช้า และกรณีศึกษาส่วนใหญ่จะมีสมาธิในการทำงานค่อนข้างยาวไม่ลุกไปไหน จะทำงานจนเสร็จหรือจนรู้สึกเหนื่อยก็จะหยุดพัก และกรณีศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ทำอะไรทำจริง มีเป้าหมายของการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของเด็กเก่งตามการรวบรวมของ U.S. Office of Gifted and Talented และ Council for Exceptional Children (Clending and Davies, 1980 : 13-15) ที่สรุปว่าเด็กเก่งจะมีความสนใจและมีสมาธิในการทำงานยาวนานกว่าเด็กทั่วไป และมีพลังในการทำสิ่งต่าง ๆ สูง

1.3 นิสัยการเรียน กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยการเรียนดีกว่ากลุ่ม ตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และจากการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพบว่านิสัยการเรียนเป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่มมาตรฐานสำคัญเป็นลำดับที่สาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คอยโว (Koivo 1983 : 2624-A) นภาพร เมฆรักชาวนิช (2515) สุวิมล ว่องวานิช (2522) และวัลลภา จันทรณี (2527) ที่พบว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยการเรียนดีกว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจจะเป็นเพราะผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงให้ความสนใจใฝ่ มี การวางระเบียบและเป้าหมายในการเรียน เรียนหนังสือด้วยความสนุก ถือว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและต้องเรียนให้ดีด้วย ให้ความสนใจในการเรียนอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นนิสัยและจากผลการศึกษากรณี กรณีศึกษาส่วนใหญ่จะจัดตารางการเรียนหนังสือและการอ่านหนังสือ ทำการบ้านสม่ำเสมอและดูหนังสือสอบได้ทันทุกวิชาก่อนสอบอย่างน้อยหนึ่งเที่ยว ทำ

เครื่องหมายหรือขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ บทเรียนที่ไม่เข้าใจจะพยายามทำความเข้าใจให้ได้

1.4 ลักษณะของเพื่อน กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะคบเพื่อนที่มีลักษณะร่าเริง เป็นกันเอง มีความรับผิดชอบ รักความเจริญก้าวหน้า ฉลาด มีเชาวน์ดีและมีระเบียบวินัยในตนเอง ลักษณะดังกล่าวทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยใฝ่หาความรู้ สนใจการเรียนและชอบแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนจากการศึกษารายกรณี กรณีศึกษาทั้ง 9 คน จะเรียนอยู่ในห้องเด็กเก่งและเพื่อนสนิทจะเคยอยู่ร่วมห้องเดียวกันไม่น้อยกว่า 2 ปี เพื่อนของกรณีศึกษาจึงมีลักษณะใฝ่หาความรู้ สนใจการเรียนและชอบแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน และเป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภา จันทร์เพ็ญ (2526) ที่พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะคบเพื่อนที่มีลักษณะสนใจการเรียน มีความรับผิดชอบการงานดี กระตือรือร้น เป็นกันเอง คุยสนุกตลกขบขัน ร่าเริงชอบช่วยเหลือผู้อื่น รักความเจริญก้าวหน้าและมีเหตุผล ตามลำดับและสอดคล้องกับข้อเขียนของเคลนเดนิงและเดวิส (Clendening and Davies 1980:13) ที่ว่าเด็กเก่งมักคบเพื่อนในกลุ่มเด็กเก่งด้วยกัน เพื่อนลักษณะดังกล่าวจะช่วยชักนำกันไปในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน ช่วยเหลือกันเกี่ยวกับการเรียน

1.5 การใช้เวลาในวันธรรมดาและวันหยุด กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการใช้เวลาในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาและการใช้เวลานักผ่อนเช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ออกกำลังกาย ในวันหยุดมากกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนในวันธรรมดากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะใช้เวลาในการพักผ่อน และช่วยทำงานบ้าน น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ สิทธิไชย (2521) ที่พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันใช้เวลาว่างในด้านการเรียน ช่วยทำงานบ้าน เล่นกีฬา และอ่านหนังสือแตกต่างกัน และงานวิจัยของ วัลลภา จันทร์เพ็ญ (2526) ที่พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้เวลาในการเรียนในวันหยุดและวันธรรมดามากกว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2. ด้านครอบครัว

2.1. ระดับการศึกษาของบุคคลในครอบครัว บิดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่ร้อยละ 24.67 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับปริญญาตรี และจากการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพบว่าระดับการศึกษาของบิดา เป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐานสำคัญเป็นลำดับที่ห้า โดยบิดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีระดับการศึกษาสูงกว่าบิดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประกอบกับการศึกษาประวัติชีวิตของกรณีศึกษาทั้ง 9 คน พบว่าบิดามารดาของกรณีศึกษา 5 ใน 9 คู่ มีการศึกษา

อย่างต่ำระดับปริญญาตรี ส่วนการศึกษาของ ปู่ ย่า ตา ยาย ของ 5 ครอบครัวนี้ มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท และต่ำสุดคือระดับประถมศึกษา ส่วนอีก 4 ครอบครัว บิดาจะมีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา และปู่ย่าตายายมาจากประเทศจีน เห็นได้ว่าการศึกษาของบิดามารดาจะสูงกว่าของปู่ย่าตายาย แสดงว่าระดับการศึกษามีการพัฒนาขึ้น และเมื่อมาถึงรุ่นลูกคือรุ่นของกรณีศึกษาที่พบว่ากรณีศึกษาทุกคนมีการศึกษาดีขึ้น ส่วนพี่น้องของกรณีศึกษาที่จะมีประวัติการเรียนดีมีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับเกียรตินิยม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกอर्टเชล (Goertzel and Goertzel 1962 Quoted in Reichant 1971 : 146) ที่พบว่าบิดาของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับวิทยาลัย

2.2. อาชีพของบิดามารดา บิดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่ร้อยละ 52.67 ประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว มารดาส่วนใหญ่ร้อยละ 39.9 ประกอบอาชีพแม่บ้าน ซึ่งต่างจากงานวิจัยของโกรทและเชลคอน (Groth 1975 Sheldon 1954 อ้างถึงใน ควงเคือน อ่อนน่วม 2529 : 11) ที่ว่ามารดาของเด็กเก่งชอบทำงานนอกบ้านไม่ชอบเป็นแม่บ้านอย่างเดียว แต่เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เป็นแม่บ้านพบว่ามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเป็นแม่บ้านน้อยกว่า มารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และจากการศึกษารายกรณีพบว่า มารดาของกรณีศึกษาที่ทำหน้าที่แม่บ้านอย่างเดียวมีเพียงคนเดียว ทำหน้าที่แม่บ้านและช่วยบิดาค้าขายด้วยมี 3 คน ส่วนอีก 5 คน จะทำงานนอกบ้านและบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.67 ซึ่งอาจจะเป็นเพราะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร อาชีพนี้จึงมีน้อยที่สุด

2.3. จำนวนพี่น้องในครอบครัว บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีบุตรตั้งแต่ 1 คน ถึง 8 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 26.88 จะมีบุตร 3 คน ส่วนบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีบุตรตั้งแต่ 1 ถึง 12 ส่วนใหญ่ร้อยละ 19.74 จะมีบุตร 4 คน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซูเฮนดรา นัททอลล์ และอิลลิงเวิร์ท (Sukhendra 1966 : 133-137 ; Nuttall and others 1976 : 217-222 and Illing Worth 1980 : 45) ที่พบว่าจำนวนเด็กในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีลูกมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำ ครอบครัวที่มีลูกมากและมีลูกที่มากเท่าใดจะมีความฉลาดต่ำลงเท่านั้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชลคอน (Sheldon 1954 อ้างถึงใน ควงเคือน อ่อนน่วม 2529 : 11) ที่ว่ามารดาของเด็กเก่งจะมีลูกน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัย ของนางลักษณ ศรีสุวรรณ 2529 : 92) ที่ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์สูงส่วนใหญ่ร้อยละ 29.82 มีพี่น้อง 3 คน

2.4. ลำดับที่การเกิด กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่ร้อยละ

40.67 เป็นบุตรคนโต และจากการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพบว่าลำดับที่การเกิดเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีความสำคัญในการจำแนกกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีลำดับที่การเกิดต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แอนเดอร์สัน (Anderson 1961 quoted in Reichart 1971 : 146) ที่ว่าเด็กแก่งส่วนใหญ่จะเป็นบุตรคนโตในครอบครัวที่มีบุตร 2 คน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนางลักษณ์ ศรีสุวรรณ (2529 : 92) ที่ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์สูงส่วนใหญ่ร้อยละ 42.11 เป็นบุตรคนโต

2.5. การอบรมเลี้ยงดู บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่จะใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูที่ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง คือแบบปล่อยปละละเลยและแบบลงโทษทางกาย และจากการวิเคราะห์จำแนกพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง เป็นตัวแปรจำแนกกลุ่มซึ่งมีแนวโน้มเป็นลักษณะของกลุ่มผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง เป็นการอบรมเลี้ยงดูซึ่งประกอบด้วยมิติรัก แต่ต่างกันที่ระดับการให้เสรีภาพ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยบิดามารดาจะให้เสรีภาพแก่บุตรมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง และจากการศึกษารายกรณี พบว่าบิดามารดาของกรณีศึกษาทั้ง 9 คน จะอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยการให้ความรัก ความห่วงใย ความอบอุ่น ความสนใจใกล้ชิด การอบรมสั่งสอน ระวังความคิดเห็นและเหตุผล ลงโทษด้วยเหตุผลและใช้วิธีการลงโทษที่ไม่รุนแรง มีความรับผิดชอบ ตั้งใจเลี้ยงดูบุตรให้ดีที่สุดตามศักยภาพของแต่ละครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับข้อเขียนของ อารี รุ่งสินธ์ (2529 : 62-63) เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้านที่ช่วยส่งเสริมความเก่งของบุตรคือ บรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว บิดามารดาเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย ให้ความรักและเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก ดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด ให้โอกาสบุตรได้มีอิสระสมควรตามวัย ให้บุตรร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นเพื่อนและพร้อมที่จะอยู่ข้างบุตรเสมอ ทำให้บุตรมีความอบอุ่นใจ มั่นคงในชีวิตและพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับ เฮิร์ลอค (Hurlock 1968 อ้างในปาจรีย์ วัชวัลคุ 2527 : 371-374) ไฮเดอร์ (Haider 1971 : 6402-A) ที่ว่ามารดาที่บุตรมีผลสัมฤทธิ์สูงจะฝึกให้บุตรมีความรับผิดชอบ ตัดสินใจด้วยตนเอง ให้การยอมรับในความสามรถ และความคิดเห็นของบุตรมากกว่าบิดามารดาที่บุตรมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ นอกจากนี้บิดามารดาจะให้ความรัก ความอบอุ่น และช่วยเหลือบุตรในยามที่บุตรต้องการ

2.6. การส่งเสริมและให้เวลาบุตรเกี่ยวกับการเรียนและการกำหนดเป้าหมายชีวิตให้บุตร พบว่าบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะปฏิบัติค่อนข้างบ่อย และจากการศึกษารายกรณีพบว่าบิดามารดาของกรณีศึกษาทั้ง 9 คน จะมีการส่งเสริมและให้เวลา

บุตรโดยบิดามารดาจะสนใจผลการเรียนของบุตรตั้งแต่บุตรอยู่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้ทราบว่าบุตรเรียนหนังสือเป็นอย่างไร เรียนวิชาไหนได้ดี ไม่ชอบหรือไม่ถนัดวิชาไหนและช่วยแก้ไขให้บุตรได้ทันที อ่านหนังสือให้บุตรฟังเมื่อบุตรยังอ่านหนังสือไม่ได้ ชื่อหนังสือที่มีประโยชน์ เช่น สารานุกรม ให้บุตรท่องคัมภีร์ ท่องสูตรคูณหรือบอกใจความสำคัญของหนังสือที่อ่านให้บิดามารดาฟัง สังเกตการอ่านหนังสือของบุตร ให้รางวัลเมื่อบุตรทำคะแนนเกี่ยวกับการเรียนได้ดี ญาติให้กำลังใจเกี่ยวกับการเรียนและเตือนให้ตั้งใจเรียน พิจารณาเลือกโรงเรียนให้บุตร เมื่อบิดามารดาพบอาจารย์ของบุตรก็จะถามความประพฤติของบุตรเมื่ออยู่โรงเรียน เข้าร่วมประชุมผู้ปกครองของโรงเรียน

การกำหนดเป้าหมายชีวิตพบว่าบิดามารดาของกรณีศึกษาจะไม่กำหนดเป้าหมายในเรื่องอาชีพให้บุตร โดยในช่วงก่อนที่กรณีศึกษาแต่ละคนจะเลือกคณะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย บิดามารดาจะให้บุตรเป็นผู้ตัดสินใจเอง บิดามารดาจะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา หรือแนะแนว บางครอบครัวบิดามารดาอยากให้บุตรประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ ศึกษานิเทศศาสตร์ หรือนักการปกครอง แต่บุตรไม่ชอบ บิดามารดาจะไม่ฝืนใจจะให้บุตรเป็นผู้ตัดสินใจเลือกเอง แต่เป้าหมายอนาคตของบุตรบิดามารดาบางครอบครัวอาจจะเตรียมวางแผน และญาติให้บุตรทราบ เช่น บิดาเตรียมซื้อที่ดินเพื่อสร้างโรงเรียนสอนภาษาให้บุตร วางแผนและจัดเตรียมเกี่ยวกับมรดกและการดำเนินชีวิตของบุตรเมื่อบิดามารดาถึงแก่กรรมหรือเตรียมให้บุตรไปศึกษาต่อต่างประเทศ

3. ด้านโรงเรียน จากการวิเคราะห์พบว่าสภาพการจัดการในโรงเรียนในด้านหลักสูตรหรือโปรแกรมพิเศษ การจัดกิจกรรมส่งเสริม และการจัดชั้นเรียนพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำไม่แตกต่างกัน กิจกรรมที่โรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงส่วนใหญ่ร้อยละ 94.44 จัดคือ การจัดนิทรรศการทางวิชาการ การจัดส่งนักเรียนไปแข่งขันตอบปัญหาวิชาการกับโรงเรียนอื่น การเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในสาขาต่าง ๆ มาบรรยายเพิ่มเติม การจัดห้องสมุด และกิจกรรมที่โรงเรียนส่วนน้อยที่สุดคือร้อยละ 8.33 จัด คือจัดเด็กเก่งอยู่ห้องเดียวกัน เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่จะจัดชั้นเรียนตามแผนการเรียนที่นักเรียนเลือก โรงเรียนที่สามารถจัดเด็กเก่งอยู่ห้องเดียวกันคือโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้น ม.3 มาสอบเข้าศึกษาต่อชั้น ม.4 จำนวนมาก ทำให้โรงเรียนมีโอกาสคัดเลือกนักเรียนที่เรียนเก่งไว้ได้มากจนสามารถจัดเด็กเก่งเหล่านั้นอยู่ห้องเดียวกัน ซึ่งจะได้แผนการเรียนละ 1 ถึง 2 ห้อง สำหรับบางโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประมาณชั้นละ 2-3 ห้อง เมื่อจัดนักเรียนตามแผนการเรียนแล้วโรงเรียนจะจัดสอนเสริมเฉพาะนักเรียนที่เก่งเป็นบางวิชา เช่น ภาษาอังกฤษ สอนเสริมวันเสาร์ เป็นต้น ส่วนกิจกรรมส่งเสริมบางโรงเรียนจัดบริการให้พิมพ์มอบหมายพิเศษ จัดสอบจำลอง จัดบริการให้นักเรียนสำรวจตัวเองในการ

เลือกคณะวิชาก่อนตัดสินใจส่งไปสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย

จากการศึกษารายกรณี พบว่า กรณีศึกษา 8 คน จะจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และอีก 1 คน จบจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ซึ่งทั้ง 2 แห่งเป็นโรงเรียนที่มีการจัดเต็กลงไว้ห้องเดียวกัน และกรณีศึกษาทั้ง 9 คน ได้อยู่ห้องเต็กลงไว้ตลอดตั้งแต่ชั้นชั้น ม.4 ซึ่งการจัดลักษณะดังกล่าวอาจารย์ผู้สอนบอกว่ามีส่วนช่วยพัฒนาเด็กเก่งมาก เด็กเก่งจะเรียนรู้ได้ไวอธิบายเพียงครั้งเดียวก็เข้าใจกระตือรือร้นในการเรียน และจะพอใจเมื่ออาจารย์ให้แบบฝึกหัดมาก ในขณะที่เด็กอ่อนจะต้องอธิบายสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียด และรู้สึกไม่พอใจเมื่ออาจารย์ให้แบบฝึกหัดมาก ถ้าจัดคละกันเด็กอ่อนจะดูเด็กเก่งลงมาได้ง่ายมาก ทำให้เด็กเก่งไม่สามารถพัฒนาได้ตามขีดความสามารถ และปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กรณีศึกษาเรียนเก่ง กรณีศึกษาส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลว่าเพื่อนมีส่วนช่วยให้เรียนเก่ง โดยช่วยแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างบรรยากาศให้ตั้งใจเรียน สนใจหาความรู้เพิ่มเติม และชักนำไปในสิ่งที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ เซลลิน และเบิร์ช (Sellin and Birch 1981 : 5) ที่ว่าหลักสูตรการสอนและ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีส่วนช่วยพัฒนาสติปัญญาและความสามารถของเด็ก และสอดคล้องกับ อารี รังสินันท์ (2529 : 25) ที่ว่าการจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่ทำลายสำหรับเด็กอาจทำให้เด็ก ไม่สามารถไปถึงศักยภาพสูงสุดได้ และสุนทร โคตรบรรเทา (2530 : 19) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่ไม่ทำลายจะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน สร้างนิสัยเกียจคร้านซึ่งจะเป็น อุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียน

กรณีศึกษา 6 คน เป็นนักเรียนที่สอบเทียบชั้น ม. 6 ได้เมื่ออยู่ชั้น ม. 4 และชั้น ม.5 และ 1 ใน 6 คน นี้สอบเทียบชั้น ม. 3 ได้เมื่ออยู่ชั้น ม. 2 และเมื่อมาเรียนกับเพื่อน ในชั้น ม. 4 และ ม.5 กรณีศึกษาผู้นี้ก็สามารถเรียนได้ดี โดยมีผลการเรียนเฉลี่ยชั้น ม. 4 และ ม.5 ได้ระดับ 4 และเมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย กรณีศึกษาทั้ง 6 คน ก็สามารถทำคะแนนสอบ ได้ในอันที่คิดไม่มีปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม กรณีศึกษาเหล่านี้เป็นเด็กที่เรียนหนังสือด้วยความสนุกและมีเพื่อนมาก เห็นได้ว่าเด็กเหล่านี้สามารถเรียนได้เร็วและไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ดังนั้นการจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมเร่งการเรียน (acceleration) เพื่อให้เด็กเก่ง ได้เข้าเรียนหลักสูตรหนึ่งเร็วขึ้น หรือเรียนไปตามหลักสูตรได้เร็วตามความสามารถของตน ทำให้เด็กสามารถเรียนจบหลักสูตรเมื่ออายุยังน้อยกว่าเพื่อนร่วมชั้น และสามารถออกไปประกอบ อาชีพทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคมเร็วขึ้น จะเป็นประโยชน์สำหรับเด็กเก่ง

ประเด็นที่ 2 การปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ลักษณะที่จำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนต่ำ และผลการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การศึกษารายกรณีผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มา
 ลังเคราะห์เพื่อให้ได้การปฏิบัติต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การปฏิบัติต่างๆ
 ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นจึงเป็นการปฏิบัติที่ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยเฉพาะกรณีศึกษาและ
 บิดามารดาของกรณีศึกษาทั้ง 9 คน ปฏิบัติอยู่ จึงน่าจะเป็นการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้ หรือ
 นำไปเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพครอบครัว และตัวเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.1 ตัวเด็ก ควรสำรวจตัวเองว่าบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมอะไรที่จะเอื้อให้
 ตนเองเกิดการเรียนรู่มากที่สุด และพยายามจัดให้เกิดบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นให้
 มากที่สุด ผิดตนเองให้มึนนิสัยการเรียนที่ดี รู้จักแบ่งเวลาอย่างมีประโยชน์โดยเฉพาะเกี่ยวกับการ
 การเรียน เลือกคบเพื่อนที่สนใจการเรียน ใฝ่ดี รักความเจริญก้าวหน้า ไม่ชักจูงกันให้ทำ
 ในสิ่งที่ไม่ดี (อาจอ่านรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติได้จากการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนสูง หน้า)

1.2 บิดามารดา ควรอบรมเลี้ยงดูโดยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความห่วง
 โยเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนให้โอกาสบุตรได้มีอิสระตามควรแก่วัย ระวังความคิดเห็นและเหตุผล
 ต่าง ๆ ของบุตร ลงโทษบุตรด้วยเหตุผล และไม่ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรง ส่งเสริมการเรียน
 ของบุตร เช่น ให้รางวัลเมื่อบุตรเรียนดีหรือให้กำลังใจ เอาใจใส่และติดตามเกี่ยวกับการเรียน
 ของบุตร เห็นความสำคัญของการศึกษา และสิ่งสำคัญคือบิดามารดาจะต้องเป็นตัวแบบของความ
 ขยันใฝ่หาความรู้ ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้บุตรเห็น
 ตัวอย่างของความเป็นผู้เสียสละและการทำหน้าที่ของบิดามารดาได้อย่างดีที่สุด เมื่อบุตรจะได้
 ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง และพยายามทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด คือ การเรียน

1.3 ผู้บริหารโรงเรียน ควรส่งเสริมเด็กเก่งหลายรูปแบบ เช่น จัด
 หลักสูตรหรือโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กเก่ง เพื่อให้โอกาสเด็กเก่งได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง
 อย่างเต็มที่ จัดรางวัลให้แก่นักเรียนที่เรียนดีและนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน และทำพิธีในวัน
 สำคัญของโรงเรียน ให้นักเรียนคนอื่นได้เห็นแบบอย่างที่ดีและนักเรียนที่ได้รางวัลเกิดความภาค
 ภูมิใจ หรือเชิญศิษย์เก่าของโรงเรียนที่เรียนเก่งและทำชื่อเสียงให้โรงเรียน มาเล่าประสบ
 การณ์การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการเรียน ซึ่งเป็นบรรยากาศหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมเด็กเก่ง

1.4 ผู้มีหน้าที่กำหนดนโยบายการศึกษา ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวกับการพัฒนา
 หลักสูตรจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กเก่ง หรือกำหนดนโยบายที่เปิดโอกาสให้เด็ก

เก่งพัฒนาความสามารถได้มากที่สุด ให้มากกว่าปัจจุบันและให้การสนับสนุนหลักสูตรหรือนโยบายดังกล่าว

1.5 อาจารย์ที่สอนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ควรสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักสนุกกับการเรียน รักการเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ลงมือปฏิบัติหรือทดลองด้วยตนเองให้มากที่สุด ตั้งใจให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างเต็มที่ สอนทั้งวิชาการและคุณธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรทำการวิจัยในทำนองนี้โดยศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาประวัติชีวิตของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำร่วมด้วย หรือศึกษาผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจากประชากรกลุ่มอื่น

2.2 ศึกษาผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในลักษณะภาคตัดขวาง (cross sectional) ในแต่ละชั้นปี เช่น ศึกษาประวัติชีวิตของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงซึ่งสามารถสอบคัดเลือกได้ในอันดับสูงสุดในคณะแพทยศาสตร์ อักษรศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ และกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

2.3 ศึกษาเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่มีผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเรียนอยู่จำนวนมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย